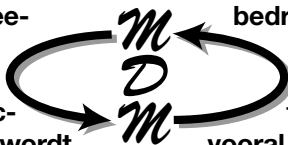

Goed grasland- en voermanagement basis voor efficiënte bedrijfsvoering op MDM-bedrijven

A.C.G. Beldman (LEI-DLO-detachement bij het PR)

Het graslandbeheer is van grote invloed op de mineralenbenutting en de economische resultaten van het melkveebedrijf. Door een goed graslandbeheer en een goede voeding in de hand gehouden worden. Op de MDM-bedrijven zijn de voerkosten ruim fl 450, per hectare lager dan op vergelijkbare praktijkbedrijven. Dit resultaat wordt vooral bereikt door extra aandacht te schenken aan het grasland en aan de voeding.

Goed graslandbeheer is bijzonder belangrijk voor goede resultaten op het melkveebedrijf. Op een gemiddeld melkveebedrijf is ongeveer tweederde van het totaal benodigde voer op VEM-basis afkomstig van het grasland op het eigen bedrijf. De hoeveelheid voer die op het grasland geproduceerd wordt en de kwaliteit daarvan hangt uiteraard sterk samen met het graslandgebruik en -bemesting. Ook ten aanzien van de mineralenbenutting speelt het grasland een centrale rol. Van de aanvoer van stikstof op een melkveebedrijf gaat ongeveer 60 % direct naar het grasland, voor fosfor is dit wat lager maar nog altijd ongeveer een derde deel. Daarnaast bepaalt de productie van het grasland hoeveel ruwvoer en krachtvoer aangekocht moet worden. Aankoop van krachtvoer en ruwvoer is tevens aanvoer van mineralen. Het grasland bepaalt dus in belangrijke mate hoe het mineralenoverschot er uitziet. Wat voor de mineralen geldt, geldt ook voor de variabele kosten op het melkveebedrijf. Deze variabele kosten (onder andere voerkosten en kosten voor meststoffen) hangen in grote mate samen met het grasland.

Kengetal voor graslandgebruik

Van een groep van 12 MDM-bedrijven zijn de bedrijfseconomische boekhoudingen van twee jaar beschikbaar. De resultaten van deze groep van de boekjaren 1992/93 en 1993/94 worden vergeleken met de gespecialiseerde melkveebedrijven uit de LEI-steekproef. Omdat het hier om het graslandgebruik draait worden de resultaten per hectare weergegeven. Het is niet eenvoudig om een goed kengetal te kiezen voor het graslandgebruik. Het meest nauwkeurig zou natuurlijk een berekening van de VEM-opbrengst per hectare zijn. Op praktijkbedrijven is de VEM-opbrengst van het grasland echter vrijwel niet te bepalen. Het kengetal voeraankopen (in kVEM per ha) is een goed kengetal voor de beoordeling van het voer- en graslandmanagement in totaliteit. In theorie is het echter mogelijk dat een boer met uitstekende resultaten in het grasland toch nog hoge voeraankopen per hectare heeft omdat hij zijn ruwvoer en de aangekochte voedermiddelen niet goed benut.

Meer melk per hectare

De groep MDM-bedrijven heeft gemiddeld een hogere melkproductie per hectare dan het gemiddelde melkveebedrijf (tabel 1). Door de hogere melkproductie per koe en de iets lagere jongveebezetting is de veebezetting per hectare (in voedergrootvee-eenheden) nauwelijks hoger. Op de MDM-bedrijven wordt relatief meer snijmais geteeld. Daardoor is een directe vergelijking met het gemiddelde van de melkveebedrijven niet echt eerlijk. Om toch een vergelijking met andere praktijkbedrijven te kunnen maken wordt gebruik gemaakt van de bedrijfsvergelijkende maatstaf. In deze maatstaf zijn een aantal correctiefactoren

Tabel 1 Enkele kengetallen van de MDM-bedrijven in vergelijking met het gemiddelde melkveebedrijf (boekjaren 1992/93 en 1993/94)

	MDM	Gemiddelde
Grasland (ha)	24,6	32,4
Snijmais (ha)	4,5	4,6
Melkproductie (kg/ha)	13.500	12.000
Melkproductie (kg/koe)	7.279	6.970
Veebezetting (melkkoeien/ha)	1,9	1,7
Veebezetting (voedervee/ha)	3,2	3,1
N-bemesting grasland (kg/ha)	356	373

Tabel 2 Resultaten voer- en graslandmanagement MDM-bedrijven in vergelijking met maatstaf en gemiddelde melkveebedrijf (boekjaren 1992/93 en 1993/94)

	MDM	Maatstaf	Verskil	Gemiddelde
Voeraankopen (kVEM/ha)	4.174	5.396	-1222	4.712
Voerkosten (f/ha)	1.697	2.153	- 456	1.901
Saldo opbrengsten - toeger. kosten (f/ha)	9.352	8.992	+ 360	8.100

opgenomen. Voor voeraankopen per hectare wordt onder andere gecorrigeerd voor de melkproductie per hectare, de veebezetting, de oppervlakte snijmais en het stikstofbemestingsnivo. In tabel 2 wordt van een aantal kengetallen het resultaat van de groep MDM-bedrijven vergeleken met de maatstaf en met het gemiddelde van de melkveebedrijven uit de LEI-steekproef.

Lagere voeraankopen

De voeraankopen op de MDM-bedrijven liggen duidelijke lager dan de maatstaf. Zelfs in vergelijking met het gemiddelde melkveebedrijf zijn de voeraankopen lager, hoewel de gemiddelde melkproductie per hectare hoger is. Dit leidt tot lagere

voerkosten. Een verschil van 456 gulden per hectare levert bij een gemiddelde bedrijfsomvang van 30 hectare een besparing op van ruim f 13.500,- op jaarbasis. Het lukt de MDM-bedrijven blijkbaar om met een lager N-overschot tóch goed ruwvoer te produceren en dit efficiënt in te zetten. Zoals vermeld zit dit niet alleen in het graslandbeheer, ook de voederwinning en het efficiënt benutten van het aangekochte voer spelen hierbij mee.

Door de hogere melkproductie per hectare is het saldo opbrengsten minus toegerekende kosten uiteraard hoger dan het saldo van het gemiddelde melkveebedrijf. Een belangrijk deel van het verschil wordt verklaard uit de hogere melkproductie per hectare. We kunnen het saldo echter ook ver-

Graslandgebruikssystemen

Op de 12 bedrijven komen diverse graslandgebruikssystemen voor (tabel 3). De keuze voor het beweidingssysteem hangt van meerdere factoren af. De verkaveling bepaalt welke oppervlakte beschikbaar is voor beweiding. Daarnaast speelt de veebezetting ook een belangrijke rol. Als de oppervlakte grasland beperkt is, dan wordt al snel gekozen voor alleen overdag beweiden met bijvoeding van snijmais. Ook de bedrijven die onbeperkt weiden voeren vaak in ieder geval een deel van het weideseizoen snijmais bij. Twee bedrijven passen een vorm van standweiden toe, op beide bedrijven is het grasland opgedeeld in grote blokken. De melkkoeien worden ingeschaard in zeer jong gras en blijven ongeveer een maand in een perceel lopen. Vanuit oogpunt van mineralenbenutting is beperkt weiden interessant. Door het beperkt weiden kunnen de mineralen in dierlijke mest beter worden benut omdat meer mest in de kelder terecht komt, bovendien zijn de beweidingsverliezen wat lager. De verliezen kunnen nog verder worden verlaagd door zomerstalvoeding. Dit systeem gaat echter wel gepaard met hogere kosten.

De variatie in beweidingssystemen is groot binnen de groep MDM-bedrijven. Iets wat wel opvalt is dat op meerdere MDM-bedrijven de laatste jaren de perceelsgrootte is aangepast. Voor de beweiding wordt meestal gewerkt met kleine percelen, de gemiddelde perceelsgrootte is 1,4 hectare. De ervaring van de bedrijven die de percelen verkleind hebben leert dat de graslandplanning beter is uit te voeren. Voor mest-uitrijden in loonwerk en voor de voederwinning zijn kleine percelen lastig. Door te werken met tijdelijke afrasteringen kan dit nadeel sterk worden beperkt.

Tabel 3 Beweidingsystemen MDM-bedrijven

Beweidingsstelsysteem	Aantal
Onbeperkt weiden	4
Beperkt weiden	5
Beperkt weiden met zomerstalvoeding	1
Standweiden	2

gelijken met de maatstaf, waarin gecorrigeerd is voor deze hogere melkproductie. Ook dan is het saldo nog steeds hoger. De besparing op de voerkosten komt echter niet 100 % terug in het saldo. Blijkbaar worden er wel extra kosten gemaakt om een goed grasland- en voermanagement te realiseren. Want de voerkosten waren ruim f 450,- per ha lager, terwijl het saldo f 360,- per hectare hoger is. Dit wordt veroorzaakt door de hogere dierkosten op de MDM-bedrijven. Er wordt meer geld uitgegeven voor diergezondheid en fokkerij (inseminaties en melkcontrole).

Geen grote uitzondering

De MDM-bedrijven boeken goede resultaten in hun voer- en graslandmanagement. Toch zijn ze geen grote uitzondering. Uit de gegevens van de LEI-steekproef blijkt dat de voerkosten van de MDM-bedrijven ongeveer overeenkomt met de voerkosten van de 25 % beste bedrijven, ook hier weer gecorrigeerd voor onder andere melkproductie en veebezetting. Uit de LEI-gegevens blijkt ook dat een enorme spreiding voorkomt in voerkosten per hectare. De reeds genoemde maatstaf kan ook uitgerekend worden voor de 25 % bedrij-

Door o.a. goed gebruik van graslandgebruikssystemen behalen MDM-bedrijven goede economische resultaten.

ven met de laagste en de 25 % bedrijven met de hoogste voerkosten. Voor een gemiddeld bedrijf komt de maatstaf voor de voerkosten gebaseerd op de 25 % beste bedrijven uit op f 1490,-. De maatstaf gebaseerd op de 25 % bedrijven met de hoogste voerkosten komt uit op f 2370,-.

Graslandbeheer

Hoe zijn de resultaten van de MDM-bedrijven bereikt. Op de eerste plaats wordt veel aandacht aan het grasland gegeven. Er is bewust nagedacht over de keuze van het graslandgebruikssysteem, deze keuze pakt voor de verschillende bedrijven verschillend uit (zie kader). Het is in ieder geval belangrijk om over het graslandgebruikssysteem na te denken en te kiezen voor één systeem. In het winterseizoen wordt op de bedrijven een bemestingsplan opgesteld. Het bemestingsnivo wordt afgestemd op de ruwvoerbehoefte. Voor de eerste snede wordt ook een planning van het gebruik gemaakt. De meeste bedrijven streven er naar om de voederwinning van de eerste snede in 2-3 blokken uit te voeren, zodat op deze manier groeitrappen aangelegd worden. Dankzij deze groeitrappen is de beweiding na de eerste snede beter te plannen. De bemesting wordt zo goed mogelijk op de behoefte afgestemd, hiervoor wordt het bemestingsadviesprogramma van BLGG gebruikt.

Voeding

Goed voer produceren kan door een goed graslandgebruik in combinatie met een goede bemesting. Daarna moet het voer ook goed benut worden. Op de MDM-bedrijven wordt het ruwvoer standaard onderzocht op voederwaarde en mineralensamenstelling. Door goed van deze informatie gebruik te maken is het mogelijk om de voedermiddelen efficiënt in te zetten. Krachtvoergiften worden op de meeste MDM-bedrijven berekend met het KMV-programma. De combinatie van een goed graslandbeheer en een efficiënte voeding leidt tot goede economische resultaten en tot het verlagen van de mineralenverliezen.